

Βασίλης Τζώτζης

Περίληψη

Στο κείμενο που ακολουθεί θα αναπτυχθεί μια βασική θέση για την επαναστατική πολιτική^{σ1}. Η αναγκαιότητα ύπαρξης και δράσης, σε κάθε ιστορική περίοδο και φάση του Καπιταλιστικού κόσμου, ενός επαναστατικού Κομμουνιστικού Κόμματος (ΚΚ), του σύγχρονου Κομμουνιστικού φορέα. Γίνεται μια προσπάθεια να σκιαγραφηθούν οι βαθιές αλλαγές στον καπιταλιστικό κόσμο, στη σύνθεση της εργατικής τάξης κ.α. και πώς αυτές αντανακλώνται στην οργανωτική πολιτική του κομμουνιστικού φορέα της εποχής μας. Φυσικά το άρθρο σε καμία περίπτωση δεν φιλοδοξεί να εξαντλήσει το θέμα. Πώς θα μπορούσε άλλωστε; Σε κάθε περίπτωση όμως, θα τοποθετηθεί με σαφήνεια και μακριά από ισορροπισμούς, σε όσα ο συγγραφέας θεωρεί κορυφαία ζητήματα στο πεδίο του Κομμουνιστικού προγράμματος και Κόμματος.

Είναι μια γνωστή παραδοχή, πως η οργανωτική πολιτική όσων κομμάτων αναφέρονται στην Επανάσταση και τον Κομμουνισμό, απορρέει από το ιστορικό βιβλίο του Β.Ι. Λένιν «Τι να κάνουμε». Αποτελούν ένα δυναμικό άθροισμα θέσεων και πρακτικής το οποίο έμεινε στη μαρξιστική φιλοσοφία ως «Κόμμα νέου τύπου». Πόσο όμως «νέου τύπου» παραμένει ένα κόμμα, όταν η οργανωτική του θεωρία μετρά ένα και πλέον αιώνα;

Το κείμενο θα εκκινήσει από τις ετερόκλητες σημερινές αναφορές για την αναγκαιότητα του κομμουνιστικού φορέα, θα περάσει από τις καλύτερες στιγμές του επαναστατικού κινήματος του 20ου αιώνα, στιγμές αρμονικής σύνδεσης των άμεσων καθηκόντων με την οραματική προοπτική, και τέλος θα πάρει θέση για τα οργανωτικά ζητήματα στο σήμερα.

Διευκρινιστικά

Στο παρόν άρθρο γίνεται μια προσπάθεια να ψηλαφιστεί το ζήτημα του Κομμουνιστικού προγράμματος και Κόμματος στη σημερινή εποχή. Το θέμα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως ένα ανάμεσα στα πολλά, αλλά ως το κορυφαίο μέσα σε ένα πλέγμα καθηκόντων ιστορικού βεληνεκούς τα οποία θα πρέπει να βρουν τις ανάλογες απαντήσεις. Καταγράφεται με αξιοσημείωτο τρόπο πως διάφοροι χώροι, με ανομοιογενείς προσεγγίσεις της μαρξιστικής θεωρίας, τοποθετούνται θετικά στην αναγκαιότητα ύπαρξης και δράσης ενός κομμουνιστικού φορέα.

Με το παρόν κείμενο ανοίγει ένας κύκλος παρεμβάσεων του γράφοντα στο πεδίο της πολιτικής θεωρίας και κυρίως στο αναγκαίο Κομμουνιστικό πρόγραμμα και Κόμμα της εποχής. Αυτή η πρώτη δοκιμή θα σκιαγραφήσει τα ιδεολογικά και θεωρητικά πεδία στα οποία θα πρέπει να στραφεί ο προβολέας της προσοχής, θα μελετήσει τις αλλαγές στον υπαρκτό καπιταλιστικό κόσμο του 21^{ου} αιώνα, στην καπιταλιστική κρίση, στις τεράστιες - οργανικές αλλαγές στην εργατική τάξη, στο γενικό χαρακτήρα της εποχής.

Σε δύο βασικούς παράγοντες μοιάζουν να αξονίζονται οι πολιτικές εξελίξεις μετά το ξέσπασμα της καπιταλιστικής κρίσης το 2008. Αυτοί είναι το επίπεδο ανάπτυξης της ταξικής πάλης ή καλύτερα η

στάθμη του πολιτικού αγώνα της εργατικής τάξης και δεύτερο η ιδεολογική αντιπαράθεση των πολιτικών υποκειμένων πάνω στα κορυφαία ερωτήματα της εποχής. Σε κάθε στιγμή αυτής της ταραγμένης πορείας ,τα χρόνια της κρίσης του καπιταλισμού, παρά τις αξιόλογες προσπάθειες, οργανώσεων - περιοδικών - κινήσεων - blogs κλπ προέκυπτε το πρόβλημα της οργανωτικής πολιτικής του σήμερα. Ήταν και παραμένει το πραγματικό πεδίο εφαρμογής του συνόλου της παραγμένης πολιτικής, των θέσεων, της δράσης, των αιτημάτων κλπ για όσους αναφέρονται στον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Διερευνώντας το αντικείμενο

Αν κάποιος είναι ορκισμένος εχθρός του Μαρξισμού δεν έχει παρά να τον αντιμετωπίσει ως δόγμα. Μπροστά στα καινοφανέρωτα καθήκοντα και δυσκολίες θα παρουσίαζε έτοιμες τις συνταγές από τα κλασικά κείμενα. Στην αναγκαιότητα της μελέτης των σύγχρονων τάσεων του καπιταλισμού θα παρέθετε αποσπάσματα από τον Ιμπεριαλισμό του Β.Ι. Λένιν, για την αναγκαιότητα της επαναστατικής τακτικής με στρατηγικό προσανατολισμό από τις θέσεις του Απρίλη, για το Κόμμα της εργατικής τάξης από το «ένα βήμα μπρος δυο βήματα πίσω» κοκ. Ευτυχώς ή δυστυχώς όμως τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά και οι συνθήκες αναδεικνύουν με τον πλέον φανερό τρόπο τις θεωρητικές αδυναμίες και ελλείψεις. Ο Μαρξισμός ποτέ δεν υπήρξε ως κλειστό σύστημα, όπου ότι ήταν να ειπωθεί ειπώθηκε πριν 150 χρόνια... Ενώ στους «μαρξιστές» απομένει η απομνημόνευση και απλή εφαρμογή του. Η δημιουργική ανάπτυξή του, η διαπάλη του με τις «μοντέρνες» αστικές αντιλήψεις και τα αναθεωρητικά σχήματα, η αξιοποίησή του πάνω σε νέες πτυχές της κοινωνικής ζωής είναι που τον κάνουν αναντικατάστατο στην καθημερινή δράση. Το δέντρο της ζωής είναι ολοζώντανο και αυτή η θεωρία έχει τη δυναμική και τη ζωντάνια που αναβλύζει από εκεί.

Πρωταρχικό ζήτημα ως σημείο αναφοράς σε κάθε πρόγραμμα είναι **ο ιστορικός χαρακτήρας της εποχής**. Οι διάφορες όψεις και πτυχές τόσο στο εσωτερικό όσο στο διεθνές σκηνικό, το παγκόσμιο πλέγμα σχέσεων, η παραγωγική διαδικασία, η καπιταλιστική εκμετάλλευση και απόσπαση υπεραξίας, η σύνθεση της εργατικής τάξης, συγκροτούν μια αντιφατική, όσο και πραγματική, ιστορική ενότητα. Η εποχή μας χαρακτηρίζεται ως περίοδος μετάβασης από τον Καπιταλισμό στο Σοσιαλισμό - πρώιμο Κομμουνισμό. Νέα ποιοτικά χαρακτηριστικά συγκεντρώνονται και αξίζουν περαιτέρω μελέτης, καθώς το καπιταλιστικό σύστημα δεν είναι όπως περιγράφεται από τον Β.Ι. Λένιν πριν από 100 χρόνια.

Οι σύγχρονες, ώριμες, επαναστάσεις και ο Σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα θα διαφέρουν από αυτές που γνωρίσαμε σ2. Θα έχουν ως στέρεη βάση τις σύγχρονες παραγωγικές δυνάμεις, την κοινωνικοποίηση της εργασίας σε παγκόσμια κλίμακα, θα είναι προϊόν της τομής με τις εκμεταλλευτικές σχέσεις παραγωγής της εποχής του διαδικτύου. Σε αντίθεση με τις σοσιαλιστικές επαναστάσεις των αρχών του περασμένου αιώνα, οι οποίες πυροδοτούνταν από φεουδαρχικά κατάλοιπα, σχέσεις ιστορικής καθυστέρησης, αυτές θα είναι το ώριμο (και όχι παράδοξο) αποτέλεσμα της ιστορικής ανάπτυξης της ανθρωπότητας σε μια νέα ιστορική εποχή. Από το βασίλειο της αναγκαιότητας σε αυτό της ελευθερίας, από τις ταξικές στις αταξικές κοινωνίες.

Η Σημερινή εποχή όμως πρέπει να ιδωθεί ιστορικά και από την πλευρά του υποκειμένου. Αυτή σφραγίζεται ακόμη από την κοσμοϊστορικής σημασίας νίκη της αντεπανάστασης το 89-91. Μια διαδικασία που συνεχίζεται και βαθαίνει τόσο στις εναπομείνασες εργατικές εξουσίες ,Κούβα - Βιετνάμ, όσο και στα περισσότερα κόμματα που διατηρούν τον τίτλο του ΚΚ. Η κατάσταση είναι κρίσιμη και απαιτούνται συντονισμένες κινήσεις σε διεθνές επίπεδο, ώστε να μην υπάρξει και νέο πωσιγόρισμα από την εσωτερίκευση της ήττας, τη συντριβή μπροστά σε νέα φαινόμενα, από την απειλή διαρκείας της αστικής απολογητικής. Επίσης μοιάζει να κλείνει ένας ελπιδοφόρος κύκλος ο οποίος άνοιξε με τα κινήματα απέναντι στην παγκοσμιοποίηση, τοπικού χαρακτήρα ένοπλες αντάρτικες συγκρούσεις, καθώς και τα κυβερνητικά πειράματα στη Λατινική Αμερική. Είναι επιτακτική ανάγκη να κρατήσουμε ότι πολυτιμότερο και προωθητικό έδωσαν αυτές οι αντιφατικές διαδικασίες, όσο και να απορρίψουμε ,χωρίς

αφορισμούς, λάθη και ελλείψεις.

Ο Σύγχρονος καπιταλισμός έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές από τον απλό χαρακτηρισμό του ως μονοπωλιακό Καπιταλισμό, στο Ιμπεριαλιστικό του στάδιο. Η σημερινή ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων έχει φτάσει σε ένα επόμενο όριο μετά τα εθνικά σύνορα. Σήμερα οι παραγωγικές δυνάμεις ,σχεδόν, ασφυκτιούν στα όρια ολόκληρων ηπείρων. Είναι υπαρκτές οι προσπάθειες σχεδιασμού στρατηγικών τομέων της οικονομίας, με σοβαρότατες υποδομές και επενδύσεις κεφαλαίων π.χ. ενεργειακός σχεδιασμός – επικοινωνίες κ.α., σε επίπεδο ολόκληρης της Ευρώπης. Η παλιά αφήγηση περί διακρατικών συμφωνιών αντικαθίσταται από υπερ-ηπειρωτικές συμφωνίες ολοκληρωτικού τύπου, ΤΤΙΡ κλπ. Είναι εμφανές το «φρακάρισμα» στην εξαγωγή των κεφαλαίων ,σε αντίθεση με τα πρωτεία των πρώτων υλών και των εμπορευμάτων της προηγούμενης φάσης. Νέες μορφές εξάρτησης υπό μορφή αποικίας χρέους μπαίνουν στην ημερήσια διάταξη δεκάδων λαών της περιφέρειας. Τεράστια πολυεθνικά και διακλαδικά μονοπώλια συγκεντρώνουν υπερεξουσίες που θυμίζουν κρατική οργάνωση, ενώ καταλαμβάνουν νέα πεδία στο επίπεδο του πολιτισμού, της τέχνης, του ελεύθερου χρόνου κλπ.

Η σύγχρονη εργατική τάξη ,στα πλαίσια των παραπάνω μετασχηματισμών, έχει οργανικές αλλαγές στη σύνθεση, τη συγκρότηση, την ίδια την κοσμοαντίληψη της, σε σχέση με αυτή του βιομηχανικού εργάτη με τη χαρακτηριστική τραγιάσκα! Οι σύγχρονοι προλετάριοι εκκινούν από τους μετανάστες των ισοπεδωμένων χωρών από τις Ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις και φτάνουν μέχρι τους εργάτες του πνεύματος. Η τεχνολογική επανάσταση των υπολογιστών και του διαδικτύου έχει ενσωματώσει ,ως νεκρή εργασία, ένα σοβαρό κομμάτι της πνευματικής εργασίας. Τεράστιες σε μάζα και με κρισιμότητα χρόνου ροές πληροφοριών ,απαραίτητες για την καθημερινή καπιταλιστική λειτουργία, εκτελούνται από μέρος της μοντέρνας εργατικής τάξης. Εκτατικοποιείται με τρόπο που θυμίζει την απόσπαση απόλυτης υπεραξίας η εντατικοποιημένη εργασία (σχετική απόσπαση) σε ένα θανάσιμο σφιχταγκάλιασμα, δίνοντας τη σημερινή εικόνα του συλλογικού εργαζόμενου. Εργασιακές σχέσεις νέου τύπου κάνουν την εμφάνιση τους, που όχι απλά δεν εξασφαλίζουν από μεριά του Καπιταλιστική την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, αλλά υποτάσσουν και τον ελεύθερο χρόνο στον εργάσιμο. Η κοινωνικοποίηση της εργασίας στον ανώτατο βαθμό διεθνοποιεί τις παραγωγικές σχέσεις και το εμπόρευμα εργατική δύναμη. Χθελισνά τμήματα της διανόησης ,υπό το πρίσμα των εξελίξεων, αποτελούν τμήμα της εργατικής τάξης. **Για πρώτη φορά η εκμεταλλεόμενη τάξη δεν χρειάζεται πια «προδότες της τάξης τους» για να επεξεργαστούν τη δική της ιδεολογία.**

Με βάση όχι απλά την απλή καταγραφή, αλλά τη συνεχή αναμέτρηση της πιο σοβαρής, επίμονης και επίπονης, δουλειάς για τα παραπάνω ,και όχι μόνο ζητήματα, θα πρέπει να δημιουργήσουμε το σύγχρονο κομμουνιστικό πρόγραμμα και το όχημα υλοποίησής του, το Κομμουνιστικό φορέα της εποχής μας.

Η καπιταλιστική κρίση ως σημείο τομής

Τέτοιες ή και παρόμοιες σκέψεις, συγκεκριμένες δράσεις και πρακτική τέθηκαν σε δοκιμασία ,για την ελληνική αριστερά, με το ξέσπασμα της Καπιταλιστικής κρίσης. Δυστυχώς 8 χρόνια μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers και 6 χρόνια μνημονιακής βαρβαρότητας, γίνεται αναπόφευκτα παραδεκτό πως η κρίση συνάντησε τις πολιτικές οργανώσεις και τα υποκείμενα πάνω στα οχήματα του χθες, απροετοίμαστους θεωρητικά και ιδεολογικά, αμήχανους μπρος στη μαζική κίνηση του κόσμου ,κινηματικά ή εκλογικά, με διάχυτη την τάση να αντιπαρατεθεί η Μαρξιστική θεωρία «σε αυτά που λέει ο κόσμος», ως σημείο καταφυγής. **Η συνάντηση με τη σημερινή εργατική τάξη πρέπει να απαγκιστρωθεί από τη θεώρηση πως κάθε μεμονωμένος εργάτης έχει την υποχρέωση να εκπληρώνει το Μαρξισμό ως προφητεία!** Όσο για τις οργανωτικές αδυναμίες, αυτές πια «έβγαζαν μάτι» ακριβώς γιατί υπήρξε η ανάγκη για οργανωμένη παρέμβαση ενός «στρατού μέσα στη μάζα». Ο λόγος αναπόφευκτα περνάει στους κλασικούς.

«Επειδή ακριβώς το πλήθος μπορεί να συνθλίψει και να σαρώσει τον τακτικό στρατό, είμαστε υποχρεωμένοι οπωσδήποτε «να επιβάλουμε μια εξαιρετικά συστηματική οργάνωση» στον ταχτικό στρατό για «να προλάβουμε» την αυθόρμητη άνοδο με τη δουλειά μας, γιατί όσο πιο έγκαιρα «θα προλάβουμε» να μπάσουμε ένα τέτοιο πνεύμα οργάνωσης τόσο πιο πιθανό είναι, ότι δε θα συνθλιβεί ο τακτικός στρατός από το πλήθος, αλλά θα τραβήξει μπροστά επικεφαλής του πλήθους. Ο Ναντέζιν τα μπερδεύει, γιατί φαντάζεται ότι τάχα ο συστηματικά οργανωμένος αυτός στρατός θ' ασχολείται με κάτι που θα τον ξεκόψει από το πλήθος, ενώ στην πραγματικότητα θ' ασχολείται αποκλειστικά με μια ολόπλευρη και πλατιά πολιτική ζύμωση, δηλ. ακριβώς με τη δουλειά που φέρνει πιο κοντά και συγχωνεύει σ' ένα σύνολο τη στοιχειακή καταστρεπτική δύναμη του πλήθους με τη συνειδητή - καταστρεπτική δύναμη της οργάνωσης επαναστατών».

(B.I. Λένιν, 1986 :177)

Όσο για τους πολιτικούς στόχους αυτής της παρέμβασης, κινήθηκε στα γνωστά ρηχά νερά, σε τελική ανάλυση υποταγμένα στον οικονομικό αγώνα άμεσων αιτημάτων ή στην κοινοβουλευτικοποίησή τους. Η δυσκολία σύνδεσης μέσων και σκοπών, η μικροαστική πλημμυρίδα στο κόσμο των ιδεών, η 40χρονη «ειρηνική» κοινοβουλευτική περίοδος της μεταπολίτευσης, η ένταση της κρίσης η οποία κλόνιζε μόνο τις κοινωνικές όψεις του κράτους και όχι την ικανότητά του να «κράτει», στένεψαν ασφυκτικά τα όρια για μια ευρύτερη παρέμβαση.

«... το αυθόρμητο των μαζών απαιτεί από μας τους σοσιαλδημοκράτες πολύ μεγάλη συνειδητότητα. Όσο μεγαλύτερη είναι η αυθόρμητη άνοδος των μαζών, όσο μεγαλύτερο γίνεται το κίνημα τόσο πιο γρήγορα ,ασύγκριτα πιο γρήγορα, μεγαλώνει η απαίτηση για μεγαλύτερη συνειδητότητα και στη θεωρητική και στην πολιτική και στην οργανωτική δουλειά της σοσιαλδημοκρατίας».

«Ποιος άλλος όμως είναι ο ρόλος της σοσιαλδημοκρατίας, αν όχι να είναι το «πνεύμα» ,που όχι μόνο πλανιέται πάνω από το αυθόρμητο κίνημα, αλλά και ανεβάζει αυτό το κίνημα ως το ύψος του προγράμματός της; Πάντως ο ρόλος της δεν είναι να σέρνεται ουρά του κινήματος: στην καλύτερη περίπτωση αυτό θα ήταν ανώφελο για το κίνημα, στη χειρότερη θα ήταν πολύ, πάρα πολύ επιζήμιο».

(B.I. Λένιν, 1986 :52-53)

Φυσικά όσα διαδραματίστηκαν δεν σφραγίστηκαν μόνο από τον υποκειμενικό παράγοντα. Η αναφορά για την ιστορική εποχή από την πλευρά του υποκειμένου μόνο τυχαία δεν ήταν. Ετέθησαν όμως σε δοκιμασία όσα έκαναν οι φορείς της αριστεράς τα χρόνια προ κρίσης, αν αυτή η δράση δημιουργούσε τις ποσότητες, ώστε με το ξέσπασμα της κρίσης ,ως τομή, να γεννηθεί η νέα ποιότητα. Αυτό δεν επαληθεύθηκε για κανένα οργανωμένο σχέδιο, δίνοντας ώθηση για ένα βαθύ αναστοχασμό, αναπροσαρμογές, και τομές που υπό όρους μπορούν να οδηγήσουν σε θετικότερες εξελίξεις και προοπτικές.

Η ανάγνωση της σημερινής συγκυρίας μπορεί να χαράξει συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Το προηγούμενο διάστημα επιβεβαιώθηκε με τρόπο αναμφισβήτητο η πρωταρχική σημασία της πάλης των ιδεών(1), οι υποβόσκουσες δυνατότητες για μεγάλα ρήγματα όσο και για σοβαρές οπισθοδρομήσεις(2), η οργανωτική αναντιστοιχία με τα σημερινά καθήκοντα. **Μόνο η συγκρότηση ενός μαζικού εργατικού κόμματος επαναστατών ,ιδεολογικού σχηματισμού, ως συνειδητής οργάνωσης της πρωτοπορίας του προλεταριάτου μπορεί να λύσει δημιουργικά αυτό το δυναμικό πολυπαραγοντικό πλέγμα σ3.**

«Το μέλλον δεν θ' έρθει μοναχό του αν δεν πάρουμε μέτρα και εμείς»

Είναι γεγονός πως μιλώντας για την ιστορία του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος, ελάχιστες φορές γίνονται εκτενείς αναφορές στην οργανωτική πολιτική των ΚΚ. Παρουσιάζονται τα ιστορικά γεγονότα, οι καμπές της ιστορίας, η πρότερη πορεία των γεγονότων κλπ, όσο και οι επιλογές του υποκειμένου σε στρατηγικό και τακτικό επίπεδο. **Οι επιλογές αυτές συνήθως μελετώνται ωσάν να**

ήταν προδιαγεγραμμένο ότι μπορούν να υλοποιηθούν, να στηριχτούν με συγκεκριμένες κινήσεις και οργανωτικά μέτρα κλπ. Όσο και αν μοιάζουν αυτονόητα –όσο και παραμελημένα– μπρος στις πολιτικές αναφορές, μια επανάσταση μοιάζει να έχει κερδηθεί και μια να έχει χαθεί από την οργανωτική πολιτική του ΚΚ.

Συγκρίνοντας τη νικηφόρα Οκτωβριανή επανάσταση με την έκβαση της γερμανικής ,τόσο στις αντικειμενικές όσο και στις υποκειμενικές συνθήκες, το συμπέρασμα μοιάζει αβίαστο. Η οργανωτική πολιτική των μπολσεβίκων ,σε σχέση με τη σοσιαλδημοκρατία, σε αντίθεση με αυτή του ΚΚΓ φαίνεται να εξασφαλίζει τη νίκη του προλεταριάτου. Επίσης η μελέτη της ανάπτυξης των οργανώσεων του ΕΑΜ στην Αθήνα στις αρχές του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, όσο και των ένοπλων τμημάτων του, δεν μπορεί να ιδωθεί μακριά από την μεγάλης κλίμακας αναδιοργάνωση των οργανώσεων του ΚΚΕ, εκείνη ακριβώς την περίοδο.

Φυσικά τα κόμματα δεν φτιάχνονται ώστε να υπάρξει κάποια βάση για το μέτωπο ή να υπάρχει μια αναφορά στο κεντρικό πολιτικό σκηνικό για τους συνδικαλιστικούς αγώνες. Οι σημερινές ελλείψεις αγκαλιάζουν ολόκληρο το τρίπτυχο (κίνημα – μέτωπο – κόμμα) ή ακόμη καλύτερα στο οικονομικό – πολιτικό – ιδεολογικό πεδίο. Η κύρια υστέρηση όμως παρουσιάζεται στην καθοδήγηση της διαπάλης των ιδεών, με τον καθοριστικό τους ρόλο στα υπόλοιπα πεδία. Είναι ένας ρόλος που μπορεί να εκπληρωθεί μόνο από έναν ιδεολογικό σχηματισμό, δηλαδή ένα σύγχρονο μαρξιστικό κόμμα νέου ,και όχι άλλου, τύπου της πρωτοπόρας τάξης. Η ύπαρξη και η δράση του θα μετασχηματίζουν δημιουργικά, τις όποιες πρωτοβουλίες σε μια ενιαία κατεύθυνση, θα αρθρώνουν τις σκόρπιες ψηφίδες σε ένα συνεκτικό σχέδιο, τα ακανόνιστα σημεία σε μια προωθητική – ελικοειδή γραμμή.

Το κομμουνιστικό πρόγραμμα και φορέας της εποχής μας δεν θα προκύψουν από το μηδέν. Δεν μπορούν να γεννηθούν από το τίποτα, ως μια απλή άρνηση. Πολύ περισσότερο να γεννηθούν έτοιμα και πάνοπλα σαν την Αθηνά από το κεφάλι του Δια. Στις σημερινές ,όσο και υπαρκτές, δυνάμεις σε οργανωτικό επίπεδο και στη σημερινή συγκεντρωμένη πείρα από την ταξική πάλη θα βρεθούν οι απαντήσεις! Η πρώτη σκέψη θα μοιάζει αφοπλιστική όσο και μοιρολατρική. «Μα αρκούν οι σημερινές δυνάμεις και οι πρωτοβουλίες τους για τη στήριξη ενός τέτοιου εγχειρήματος;» Η απάντηση με συγκεκριμένο και πρακτικό τρόπο σε αυτό το ερώτημα θα είναι καθοριστική.

Η στατική - μεταφυσική θέαση των οργανωμένων δυνάμεων μακριά και πέρα από τη δυναμική των εξελίξεων, η εμπέδωση ενός στυλ δουλειάς χωρίς ιεραρχήσεις ακριβώς με βάση την οργανωτική δύναμη αλλά και τις πραγματικές πολιτικές στοχεύσεις, το οποίο κατασπαταλά δυνάμεις, μπορούν να ακυρώσουν υπαρκτές τάσεις και δυναμικές. Δεκάδες οργανώσεις «χάθηκαν» στην πορεία του επαναστατικού κινήματος όταν δεν είχαν κάτι πια να πουν και να δώσουν, όταν δεν πρόλαβαν τον ρυθμό της ιστορίας.

Σήμερα και όχι χθες υπάρχει η δυνατότητα να μετρηθούν δυνάμεις υπό το πρίσμα των διακηρυγμένων νέων σκοπών, αν αναδειχτούν υποβόσκουσες – υφέρπουσες δυνατότητες μέσα από τολμηρές οργανωτικές πρωτοβουλίες και αναπροσαρμογές. Η δουλειά οικοδόμησης και σφυρηλάτησης επαφών όπου εργάζεται, ζει και αναπνέει η εργατική τάξη και η νεολαία πρέπει να διαποτίσει την καθημερινή δράση. Δεν πρέπει και δεν μπορεί να αρκεί, να εφησυχάζει τη σκέψη των αγωνιστών πως «γενικά υπάρχουν σωστές θέσεις» και ότι με μια υποτυπώδη δράση πάνω – κάτω ο κόσμος θα τις γνωρίσει και πολύ περισσότερο θα τις αφομοιώσει! Είναι ένα στυλ δουλειάς το οποίο απορρέει από κοινοβουλευτικά κριτήρια, ανάγοντας τη γενική συμφωνία σε εκλογική στήριξη. Πρέπει να πάρει οριστικό τέλος η μαχητική συμφωνία ή διαφωνία, χωρίς τα αναγκαία ιδεολογικά και οργανωτικά μέτρα υλοποίησής τους. Κύριος δείκτης αποτελεσματικότητας της δουλειάς των οργανώσεων είναι αν από τώρα δημιουργούνται οι ποσότητες προς τη λειτουργία Κομμουνιστικού Κόμματος σε όλα τα επίπεδα. Το κείμενο δεν θέλει και δεν μπορεί να δώσει έτοιμες συνταγές, αποτελεί βεβαιότητα όμως πως τεράστιες δημιουργικές δυνάμεις μπορούν να απελευθερωθούν με έναν αναπροσανατολισμό της δράσης και τα κατάλληλα τεχνικο-οργανωτικά μέτρα.

Μέτρα τα οποία ΔΕΝ απορρέουν από τη γραφειοκρατική δεινότητα των στελεχών, αλλά από την ηγεμονία συγκεκριμένων ιδεών πάνω σε άλλες.

Το κόμμα φυσικά δεν θα πέσει από τον ουρανό, πολύ περισσότερο δεν είναι δοσμένο «μια για πάντα». Αποτελεί μια σύνθετη κοινωνική πραγματικότητα, ένα ιδιαίτερο χώρο και χρόνο οργάνωσης της πρωτοπορίας της τάξης, ο οποίος διαπερνάτε και αυτός από τους ταξικούς αγώνες. Θα ασκεί επίδραση και θα μετασχηματίζει εμάς τους ίδιους ως υποκείμενα με τις μέθοδες, τις μορφές οργάνωσης και την πολιτική του πρακτική. Ας προσπαθήσει ο καθένας ξεχωριστά να δει τον εαυτό του, την πολιτική του συνείδηση και προσωπικότητα μέσα από μια διαλεκτική υπέρβαση, αυτή της συνειδητής υπαγωγής της στο ΚΚ. **Το κόμμα και το πρόγραμμα θα αποτελούν ιστορικό προϊόν των ταξικών αγώνων, της πολιτικής - ιδεολογικής, όσο και οργανωτικής, συγκρότησης των συμπερασμάτων και των λαθών της πορείας του επαναστατικού κινήματος από τη δεκαετία του '80 και έπειτα.** Ορόσημο αποτελεί η περίοδος νίκης της αντεπανάστασης το 89-91, η ερμηνεία και η εσωτερικοποίηση της ήττας, ενώ το ρόλο της θρυαλλίδας, της έκρηξης της νέας κομμουνιστικής εφόρμησης και αναζήτησης θα έχει παίξει το ξέσπασμα της καπιταλιστικής κρίσης.

Ιστορικά ρεύματα και ο Μαρξισμός της εποχής μας, ζητήματα θεωρίας

Έχει έρθει –πράγματι– ο καιρός για μια τεράστια τομή στην -επαναστατική αριστερά- στα ζητήματα θεωρίας. Η πανσπερμία ιστορικών αναφορών, επιλογών, προτιμήσεων πρέπει να ιδωθεί υπό το πρίσμα των τραγικών εξελίξεων στο τέλος της δεκαετίας του '80. Η ήττα του υπαρκτού Σοσιαλισμού, μαζί με την οπισθοδρόμηση όλων των ρευμάτων μας ωθεί, σχεδόν αναγκαστικά, σε έναν αναστοχασμό πάνω στα ζητήματα θεωρίας. Η ανάπτυξη της Μαρξιστικής θεωρίας σε αντιστοιχία με τη θυελλώδη πορεία του παγκόσμιου επαναστατικού κινήματος, μπορούν να αναγνωστούν με άξονα την ιδέα μιας δημιουργικής ανασύνθεσης. Αγκυλώσεις και επιβεβαιώσεις ιστορικού χαρακτήρα μπορούν να αναπαράγουν μονάχα τη μικροαστική ψυχολογία καθηγητάκου ιστορίας.

Κάθε εποχή έχει το «δικός της» Μαρξισμό! Είναι το αναπόφευκτο και αντιφατικό πάντρεμα μιας επιστημονικής θεωρίας με την πραγματική, όσο και ολοζώντανη, κίνηση μαζών. Η διαφορά αυτής της φιλοσοφίας από τις υπόλοιπες, η ίδια η δύναμή της να αλλάζει και όχι απλά να περιγράφει τον κόσμο τη μεταφέρει στα μυαλά χιλιάδων και χιλιάδων διαφορετικών ανθρώπων. Όλοι αυτοί οι «μη ειδικοί» στα ζητήματα πολιτικής θεωρίας, πολιτικής οικονομίας, ιστορικού υλισμού είναι το γνήσιο υποκείμενο αυτής της θεωρίας. Παράλληλα συμβιβασμοί κάθε είδους, τακτικές κινήσεις, συμφωνίες και σκοπιμότητες από τα μαρξιστικά κόμματα συμβάλλουν, άλλοτε δημιουργικά και άλλοτε διαστρεβλωτικά, στο Μαρξισμό κάθε εποχής. Π.χ. Η περίοδος της Α' Διεθνούς, η κυριαρχία της Β' Διεθνούς, ο σοσιαλοβινιστικός εκφυλισμός της, η αυστριακή σχολή, κ.α..

Απέναντι στις αναθεωρήσεις των πιο γόνιμων πλευρών της Μαρξιστικής θεωρίας βρίσκεται η ίδια η ζωτικότητα του. Η απaráμιλλη δυνατότητα των αφετηριακών του παραδοχών, οι ιστορικές προσλαμβάνουσές του, η επιστημονική του μεθοδολογία. Το διαλεκτικό πάντρεμα της μαρξιστικής μεθόδου με τα ιστορικά καθήκοντα κάθε εποχής, δίνει νέα ώθηση στο επαναστατικό κίνημα και νέα ζωντάνια στην επαναστατική θεωρία. Χαρακτηριστική είναι η τομή του Β.Ι. Λένιν πάνω στη «σκουριά» της Β' Διεθνούς και η σύνδεση αυτής της προσέγγισης με το επαναστατικό κίνημα στο τέλος του Α' Παγκόσμιου Ιμπεριαλιστικού πολέμου.

Ο δικός μας Μαρξισμός, ο Μαρξισμός της εποχής μας θα έχει και αυτός τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Θα διαπερνάται από μια τάση αφομοίωσης της ήττας, παγκόσμιου βεληνεκού το 89-91, των εργατικών κρατών, θα αναμετρείται με τις νέες αστικές θεωρίες και τον ανορθολογισμό ως θεωρία, θα πρέπει να μπορεί να απαντήσει ικανοποιητικά στα αίτια ανατροπής - κατάρρευσης του σοσιαλισμού και κυρίως της ΕΣΣΔ, χωρίς να καταφεύγει στο μηδενισμό κλπ. Νέες δυνατότητες ανοίγονται μπροστά μας ως προοπτικές επιβεβαίωσης της ορθότητάς

του ως αναλυτικό εργαλείο, αλλά και τεράστιοι κίνδυνοι πηγάζουν από την πολυπλοκότητα των εξελίξεων, την αστική παντοδυναμία κοκ. Είναι κρίσιμο ζήτημα να αποδομηθούν ή να αναδομηθούν νεολογισμοί περί παγκοσμιοποίησης, πλανητικού χωριού, Ευρωπαϊκής κοινότητας, πολέμου των πολιτισμών, κατάργησης της εργατικής τάξης και πολλά ακόμη.

Η σύγχρονη επαναστατική θεωρία θα κριθεί από το αν θεμελίωσε με -θετικό τρόπο- για πλατιές μάζες εργαζομένων, την αναγκαιότητα της κομμουνιστικής προοπτικής. Αν υπέταξε όλα τα νέα κοινωνικά φαινόμενα και εξελίξεις στον υψηλότερο των σκοπών, στον επαναστατικό μετασχηματισμό της ανθρώπινης κοινωνίας. Όλα τα υπόλοιπα μπορούν να μένουν ως εξέχοντες τίτλοι σπουδών, αξιόλογες θεωρητικές δοκιμές κλπ.

Στην χώρα μας ,καλώς ή κακώς, τα περισσότερα κομμουνιστικά μορφώματα προέρχονται ,με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, από το ρεύμα του Σοβιετικού Μαρξισμού. Η αναγνώριση αυτής της πραγματικότητας θα βοηθήσει να ξεφύγουμε από τις κακοτοπιές του εκλεκτικισμού. Η αντίληψη της ιστορικότητας του κομμουνιστικού κινήματος υπό μορφής γούστου προκαλεί αηδία, ενώ οι αυθαίρετες περιοδολογήσεις το γέλωτα. Η ιστορική πορεία και ανάπτυξη του Μαρξισμού θα πρέπει να μελετηθεί με όρους αφομοίωσης των αιτιών που οδήγησαν σε διαστρεβλώσεις, όσο και της δυνητικής συνεισφοράς στη συνολική μας αντίληψη σήμερα. Η σύνδεση ειδικού - γενικού, τοπικού και συγκεκριμένου με τη γενική πορεία της συνολικής μαρξιστικής σκέψης μπορεί να οδηγήσει σε πολύτιμα συμπεράσματα, μακριά από προδότες και πράκτορες στο πεδίο της θεωρίας, σε εξ επαγγέλματος ομορτωτιστές κλπ.

Εκκινούμε από τα ιστορικά ρεύματα του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος. Επίσημος σοβιετικός μαρξισμός και 3^η Διεθνής, Τροτσκιστικό ρεύμα και Μαοϊσμός. Είναι τα τρία κομμουνιστικά ρεύματα τα οποία ακολουθήθηκαν από χιλιάδες ,έως εκατομμύρια, επαναστάτες. Αναμετρήθηκαν με κρίσιμα ερωτήματα στις πρώτες εφόδους της εργατικής τάξης, στάθηκαν μπροστά σε διλήμματα και καμπές ιστορικού χαρακτήρα. Καθένα ξεχωριστά ,και ανεξάρτητα από την κριτική που μπορεί να ασκεί κανείς σήμερα, άσκησε και ασκεί επιρροή στις προσλαμβάνουσές μας, έχει συμβάλει με τον τρόπο του στη διαμόρφωση της σημερινής κομμουνιστικής μας αντίληψης.

Η Σοβιετική εμπειρία ήταν το πρώτο μαζικό επαναστατικό πείραμα. Η θεμελιώδης αντίληψή μας για τη Μαρξιστική θεωρία, τον ιστορικό υλισμό προέρχεται κατά βάση από εκεί. Από τα πρώτα παιδικά ερεθίσματα και σύμβολα, έως την εποποιία του κόκκινου στρατού απέναντι στο ναζιστικό τέρας. Η συγκεκριμένη και υλική απάντηση της Σοβιετικής εξουσίας σε καινοφανέρωτα προβλήματα, η εμπλοκή μέσα από τα επαναστατικά όργανα χιλιάδων εργατών, η οργάνωση της σοσιαλιστικής παραγωγής, η παράλληλη παραγωγή θεωρίας για τη βάση όσο και για το εποικοδόμημα αποτελούν μια τιτάνια προσπάθεια από την πλευρά της εργατικής τάξης. Έναν ιστορικής εμβέλειας πειραματισμό από τον οποίο εμπνεόμαστε, μελετάμε και διδασκόμαστε. Οποιαδήποτε κριτική θα πρέπει να γίνεται από επαναστατική σκοπιά, με πλήρη συναίσθηση ότι οι επιλογές της ΕΣΣΔ έγιναν σε πραγματικές συνθήκες σκληρής ταξικής πάλης, όπου μια απόφαση μπορούσε να οδηγήσει στο θρίαμβο ή στον όλεθρο. Εδώ η βουλευσιαρχία και οι «επαναστατικοί δεκάρικοι» δεν έχουν θέση. Η όποια κριτική στα πλαίσια του κομμουνιστικού κινήματος απέχει παρασάγγας από την απολογητική στο όνομα της αστικής δημοκρατίας, της θεωρίας του «τέλους της ιστορίας» κλπ.

Ο Τροτσκισμός ως οργανικό τμήμα του Διεθνούς επαναστατικού κινήματος και από ένα σημείο και μετά ως διακριτό αντιπολιτευτικό ρεύμα. Με την απλή παραδοχή πως αποτέλεσε πάντοτε μια μειοψηφία στα πλαίσια του κινήματος, αλλά και με εξαιρετικές θεωρητικές επεξεργασίες. Ήδη στην καθημερινή ιδεολογική φαρέτρα αξιοποιούμε τη σύλληψη του «μεταβατικού προγράμματος», πολιτική θεώρηση της ιδρυτικής διακήρυξης της 4^{ης} Διεθνούς, καθώς και πολλές άλλες θέσεις και επεξεργασίες για την ΕΣΣΔ, το φασισμό κ.α.. Το τροτσκιστικό ρεύμα έχει ρίζες και στο ελληνικό εργατικό κίνημα **σ4**, έδωσε τις μάχες όπως αυτό καταλάβαινε και μας έχει εφοδιάσει με ενδιαφέροντα μαρξιστικά έργα κυρίως του Π.

Πουλιόπουλου. Ενδεικτικά αναφέρω «Δημοκρατική ή Σοσιαλιστική επανάσταση στην Ελλάδα» ή το «Τα λαϊκά μέτωπα και η προλεταριακή πολιτική».

Ο μαοϊσμός ως γενικότερο ρεύμα εφαρμογής της μαρξιστικής μεθόδου σε όλες τις φάσεις της κινεζικής επανάστασης. Αν και η γνώμη μου για το κινέζικο πείραμα όσο και το ΚΚΚ, είναι πως ποτέ δεν ήταν στην ουσία τους προλεταριακά, παρά ακραία αριστερά μικροαστικά. Η σύνθεση της κινεζικής κοινωνίας, το θεωρητικό τους δέσιμο με την ιδιαίτερη πολιτική της ΕΣΣΔ την περίοδο της ΝΕΠ, ο αντι-αποικιακός αγώνας και οι ιστορικές σχέσεις βαθιάς εξάρτησης καθόρισαν αποφασιστικά το χαρακτήρα τους. Παρόλα αυτά οι προσπάθειες ηγεμονίας των εργατικών θέσεων μέσα σε αυτό το μπλοκ δυνάμεων, το οποίο χωρούσε διακηρυγμένα ολόκληρα τμήματα της αστικής τάξης, χρίζει προσοχής και μελέτης. Η πείρα της Μεγάλης Πολιτιστικής Προλεταριακής Επανάστασης και οι πρόσφατες εκδόσεις του μ-λ χώρου πρέπει να αξιοποιηθούν.

Με στέρεη βάση αναφοράς τα ιστορικά ρεύματα μπορούν να αξιοποιηθούν δημιουργικά όλες τις σχολές και ρεύματα, που το καθένα με τον τρόπο του έδωσε κάτι στη συνολική ανάπτυξη της μαρξιστικής σκέψης. Από τη Ρόζα και τον Λούκατς, μέχρι το Γκράμσι και το Δυτικομαρξισμό μπορούμε να μελετήσουμε τις τάσεις και τις δυναμικές ανάπτυξης της θεωρίας σε νέα ερευνητικά πεδία, της εμπλοκής με νέα κοινωνικά φαινόμενα. Το πιο εύκολο είναι να πάρει κανείς το θεωρητικό «κοπίδι» της απόρριψης, μιας άρνησης που θεωρεί πως κάθε νέα προσπάθεια ήταν χυδαίος αναθεωρητισμός, χωρίς προσφορά και αξία. Αλίμονο όμως αν θεωρούμε πως η διαλεκτική ανάπτυξη μιας θεωρίας υλοποιείται από την ιστορική ανακύκλυσή της σε κάθε περίοδο!

Μια σειρά νέοι μαρξιστές επιστήμονες οι οποίοι υπερασπίζονται τη σοσιαλιστική οικοδόμηση του 20^{ου} αιώνα και κυρίως δεν απορρίπτουν, έστω και θεωρητικά, την κομμουνιστική προοπτική της ανθρωπότητας, έχουν να προσφέρουν στη συγκρότηση μιας νέας ματιάς στο μαρξισμό.

Τέλος τα καύσιμα υλικά θα προκύψουν, αναγκαστικά, από τη μελέτη της κίνησης των μαζών με όρους 21^{ου} αιώνα. Μια σειρά νέων φαινομένων, μετά το 89-91, έχουν εντοπιστεί με πρωτότυπα χαρακτηριστικά και στοχεύσεις. Από τη «στοχοποίηση» κτιρίων συμβόλων του νεοφιλελευθερισμού «Occupy wall street», μέχρι τη μαζική εισβολή στις κεντρικές πλατείες καπιταλιστικών μητροπόλεων «αγανακτισμένοι», έως τους κοινοβουλευτικούς πειραματισμούς στη Λατινική Αμερική.

Τάξη - Πρωτοπορία - Κόμμα

Φτάσαμε επιτέλους στη συνάρθρωση όλων των προηγούμενων, στην πραγματική σχέση ιδεολογίας και δράσης, θεωρίας και πράξης, στο Κομμουνιστικό Κόμμα. Αν η ιστορική εξέλιξη προσεγγίζεται μέσα από το σχήμα της ελικοειδούς ανάπτυξης με τομές και άλματα, παλίρροιες και αμπώτιδες και όχι γραμμικά, τότε η καθημερινή επαναστατική δράση, με όρους εγγενούς τάσης, πραγματώνει το ίδιο σχήμα. Η δυνατότητα για επαναστατική πολιτική στο σήμερα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως τομή. Τομή με την αστική πολιτική, με τον κοινοβουλευτικό κρετινισμό, την υποταγή στο συσχετισμό κοκ, σε τελική ανάπτυξη μια τομή με τον εαυτό μας. Το οργανωτικό σχήμα το οποίο θα παίξει το ρόλο του σπινθήρα, της υλοποίησης αυτής της τομής, του σπινθήρα της διπλής μετάβασης είναι το Κομμουνιστικό Κόμμα. Οι πρόσφατες εξελίξεις όσο και τα πικρά ιστορικά μαθήματα δείχνουν πως ο αυθορμητισμός οδηγεί στην απόγνωση και την ήττα ή στην κοινοβουλευτική ενσωμάτωση!

Ιστορική έχει μείνει η φράση του Β.Ι. Λένιν πως την πολιτική συνείδηση την «εισάγουν» οι Κομμουνιστές «απ' έξω». Αυτή η «εξωτερικότητα» ξένισε και ξενίζει, πρέπει όμως να οριστεί σωστά, μέσα στην πραγματική κίνηση της ιστορίας και των αγώνων της εργατικής τάξης. Η παραδοχή πως η βάση του αγώνα της εργατικής τάξης είναι ο οικονομικός αγώνας, αγώνας για την τιμή πώλησης της εργατικής δύναμης - εμπόρευμα, μέσα στα αστικά πλαίσια μοιάζει αναμφισβήτητη. Οι μαζικές οικονομικές

οργανώσεις της τάξης, ουσιαστικά εκπροσωπούν, με οργανωμένο τρόπο, τα συμφέροντα της τάξης στη συμφωνία με τους καπιταλιστές. Παίζουν το ρόλο ενός αιρετού νομικού που εκπροσωπεί τους εργάτες στην υπογραφή του κοινωνικού συμβολαίου. Η αμφισβήτηση του αστικού πλαισίου, η κατανόηση πως η λύση αυτού του γόρδιου δεσμού περνάει σε σύγκρουση με την κρατική εξουσία, την κυρίαρχη ιδεολογία και την παντοδυναμία της αστικής τάξης να διευθύνει το σύνολο της κοινωνικής ζωής, είναι μια πράξη που δεν μπορεί να προκύψει αυθόρμητα. Η δράση του ΚΚ στα αστικά πλαίσια καλλιεργεί την επαναστατική συνείδηση μειοψηφικά, η υπόθεση αυτή θα ολοκληρωθεί μετά την κατάληψη της εξουσίας στη μετάβαση προς τον ανώτερο κομμουνισμό.

Δεν πρέπει να υποτιμηθεί ο ρόλος του αστικού κοινοβουλίου και η ιδεολογική λειτουργία των πολιτικών αστικών θεσμών. Η θεώρηση πως οι σχέσεις μεταξύ των τάξεων περνούν μέσα από το ισότιμο διακανονισμό του κοινοβουλίου, των αντιπροσωπευτικών θεσμών, της διάκρισης των εξουσιών, της ισονομίας - ισοπολιτείας κλπ μοιάζουν κυρίαρχες. Η πρώτη φορά αριστερή κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ δίδαξε πως η ενσωμάτωση πλατιών μαζών στο αστικό άρμα δεν γίνεται μόνο με την εξαγορά, αλλά και με την δύναμη των αντιπροσωπευτικών θεσμών.

«Είπαμε ότι δεν μπορούσε να υπάρχει ακόμα σοσιαλδημοκρατική συνείδηση μέσα στους εργάτες. Η συνείδηση αυτή μπορούσε να έρθει σ' αυτούς μόνο απ' έξω. Η ιστορία όλων των χωρών δείχνει, ότι η εργατική τάξη αποκλειστικά με τις δικές της δυνάμεις δεν είναι σε θέση ν' αναπτύξει παρά μόνο μια τρεϊντιγουνίστικη συνείδηση...»

(B.I. Λένιν, 1986 :30)

«Για να γίνει σοσιαλδημοκράτης ένας εργάτης, πρέπει να έχει σαφή εικόνα της οικονομικής φύσης και της κοινωνικοπολιτικής φυσιογνωμίας του τσιφλικά και του παπά, του ανώτερου αξιωματούχου και του αγρότη, του φοιτητή και του αλήτη, να ξέρει τις δυνατές και τις αδύνατες πλευρές τους, πρέπει να μπορεί να καταλαβαίνει τις συνηθισμένες φράσεις και τα κάθε λογής σοφίσματα, με τα οποία κάθε τάξη και κάθε στρώμα συγκαλύπτουν τις εγωιστικές επιδιώξεις τους και τον αληθινό «εσωτερικό» τους «κόσμο», να ξέρει να διακρίνει τί συμφέροντα αντανακλούν ορισμένοι θεσμοί και νόμοι και πως ακριβώς τα αντανακλούν».

(B.I. Λένιν, 1986 :71)

«Την ταξική πολιτική συνείδηση μπορούμε να τη φέρουμε στον εργάτη μόνο από τα έξω, δηλ. έξω από την οικονομική πάλη, έξω από τη σφαίρα των σχέσεων ανάμεσα στους εργάτες και στους εργοδότες. Ο μοναδικός τομέας, απ' όπου μπορούμε ν' αντλήσουμε αυτή τη γνώση, είναι ο τομέας των σχέσεων όλων των τάξεων και των στρωμάτων προς το κράτος και την κυβέρνηση, ο τομέας των αμοιβαίων σχέσεων ανάμεσα σ' όλες τις τάξεις».

(B.I. Λένιν, 1986 :80)

Κάπως έτσι αυτό το «απ' έξω» πήρε τη θέση που του αρμόζει. Είναι πρωταρχικό το ζήτημα, και σε αυτού του είδους δεν χωρούν υπεκφυγές. **Το ερώτημα της σχέσης μεταξύ τάξης - κόμματος πρέπει να απαντηθεί κατηγορηματικά. Υπάρχει σαφής ποιοτική και όχι ποσοτική διαφορά, μεταξύ της τάξης, στο σύνολό της, με την συνειδητά οργανωμένη πρωτοπορία σε μαρξιστική - λενινιστική οργάνωση.** Οι αλλαγές στη σύνθεση, στη συγκρότηση, στη μόρφωση της σημερινής εργατικής τάξης μπορούν να διαφοροποιήσουν πτυχές του ταξικού αγώνα σε κάθε επίπεδο, δεν αίρουν όμως τη βασική τοποθέτηση για την αναγκαιότητα ύπαρξης διακριτής κομμουνιστικής οργάνωσης. Η εργατική πολιτική, η παραγωγή θεωρίας, η ταξική πτέρυγα και τα ψήγματα της αντικαπιταλιστικής τοποθέτησης, μπορούν να ψηλαφηθούν από τη σύγχρονη εργατική τάξη, αλλάζοντας οργανικά ολόκληρες πτυχές των μορφών οργάνωσης και των πεδίων της ταξικής πάλης. Π.χ. η παραγωγή θεωρίας μπορεί να

υλοποιηθεί και έξω από το ΚΚ, η εργατική πολιτική μπορεί να προσεγγιστεί από διάφορες οργανώσεις με αναφορά σε διαφορετικά στρώματα της εργατικής τάξης, η αναγκαιότητα του αντικαπιταλιστικού πόλου κ.α.. Η διαπάλη όμως των ιδεών, η προοπτική του στρατηγικού κομμουνιστικού ορίζοντα ,ως οδηγού, δεν μπορεί να καλυφθεί από οτιδήποτε άλλο πέρα από ένα ΚΚ.

«Η οργανωτική αυτονομία του κομμουνιστικού κόμματος είναι αναγκαία, για να μπορεί το προλεταριάτο να διακρίνει άμεσα την ταξική του συνείδηση ως ιστορικό μόρφωμα, για να φαίνεται σε κάθε συμβάν της καθημερινής ζωής σαφής και κατανοητή σε κάθε εργάτη εκείνη η τοποθέτηση που προωθεί το συμφέρον όλης της τάξης, για να φτάσει ολόκληρη η τάξη να έχει συνείδηση της ύπαρξής της ως τάξης. Ενώ η οργανωτική μορφή των αιρέσεων χωρίζει τεχνητά από τη ζωή και από την ανάπτυξη της τάξης τη «σωστή» ταξική συνείδηση (μέχρι σημείου που αυτή μπορεί να υφίσταται σε τέτοια αφηρημένη απομόνωση), (...).»

(Γκ. Λούκατς, 2001 :501)

Οι παραπάνω σκέψεις πέρασαν μέσα από τη βάση της κριτικής, μέσα στην ταραγμένη πορεία του κομμουνιστικού κινήματος τον 20^ο αιώνα. Αντιπαραθέσεις και ιδεολογική σύγκρουση ,με γενικότερο θεωρητικό χαρακτήρα, δόθηκε πάνω σε τέτοιου είδους ερωτήματα. Ίσως θα είχε κάποια θεωρητική αξία μια συγκριτική παρουσίαση ,στο χώρο και στο χρόνο, της διαμόρφωσης και τελικά της επικράτησης των μεν και όχι κάποιων άλλων από αυτές. Η εργασία αυτή ξεφεύγει φυσικά από τους σκοπούς αυτής της παρέμβασης.

Δομή και λειτουργία

Φυσικά το κείμενο δεν ευελπιστεί πως θα γράψει το καταστατικό και το πρόγραμμα του κομμουνιστικού φορέα. Η υπόθεση αυτή αφορά συλλογικές διαδικασίες οργάνωσης (θέσμησης όπως θα έλεγε ο Καστοριάδης) της κοινής βούλησης πρωτοπόρων αγωνιστών. Μπορεί όμως να συμβάλει με το δικό του τρόπο και ως ένα βαθμό στα επίπονες προσπάθειες που θα προηγηθούν της γέννησης του καινούριου.

Το πλέον κρίσιμο ζήτημα για το σύγχρονο ΚΚ είναι να μην αναπαράγει εντός του αστικές σχέσεις και πρακτικές, σε κάθε οργανωτικό κρίκο της δομής του, σε κάθε πτυχή της δράσης του. **Η εσωτερική δομή κάθε μορφώματος αποτελεί ένα υπόδειγμα για την κοινωνική οργάνωση την οποία πρεσβεύει. Έτσι η εργατική δημοκρατία, η ενότητα θέλησης και δράσης, η συνειδητή υποταγή της μειοψηφίας στις αποφάσεις της πλειοψηφίας, η δυνατότητα της μειοψηφίας να πλειοψηφήσει, οι καθοδηγητικές σχέσεις των οργάνων και πολύ περισσότερο οι ίδιοι οι ψυχικοί δεσμοί μεταξύ των συντρόφων, θα αποτελούν ελκυστικά ή απωθητικά σπέρματα της κοινωνικής προοπτικής.**

Η βασική οργανωτική αρχή του ΚΚ, ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός (εφεξής ΔΣ), πρέπει να αφομοιωθεί με βάση την ιστορική αποστολή του ΚΚ, τη συγκρότηση και ωρίμανση της εργατικής τάξης, τον ανηφορικό δρόμο που θα διαβεί μέχρι την τελική νίκη. Είναι γνωστό πως υπάρχουν αντιλήψεις που αντιμετωπίζουν τον όρο «συγκεντρωτισμός» με τη μορφή εξαρτημένων αντανεκλαστικών, ή απόψεις που τον αποδέχονται με την προϋπόθεση να είναι στην πλειοψηφία, ή να ισχύει για τους άλλους! Ας γίνει αντιληπτό μια και για πάντα, ο ΔΣ είναι ο τρόπος λειτουργίας του ΚΚ σε κάθε ιστορική περίοδο, ειρήνης ή πολέμου, δημοκρατίας ή φασισμού κ.α., είναι η εργατική απάντηση απέναντι στη μικροαστική ελευθεριακότητα και τον ατομισμό.

Το μοναδικό, ενιαίο καθοδηγητικό κέντρο ή με άλλα λόγια η Κεντρική Επιτροπή (εφεξής ΚΕ). Οι βασικές λενινιστικές αναφορές πως το κόμμα νέου τύπου δομείται «απ' τα πάνω προς τα κάτω» και πως ο ανθός της τάξης συγκεντρώνεται στον καθοδηγητικό πυρήνα δεν αρκούν. Αν η εργατική τάξη προσεγγίζει την ιστορική της αποστολή με το σχήμα πρωτοπορία - τάξη, δηλαδή μια μειοψηφία -ως προπομπός-

αντιλαμβάνεται τα συμφέροντα ολόκληρης της τάξης και οργανώνεται διακριτά για αυτό, τότε το ίδιο σχήμα θα αναπαράγεται και εντός του ΚΚ. **Είναι στατική και λαθεμένη η άποψη πως η ταξική πάλη δεν διαπερνά το ΚΚ ως πεδίο, πολύ περισσότερο την ΚΕ του. Η προσέγγιση της αλήθειας ,με τη μορφή μάχιμης πολιτικής γραμμής, θα επιτυγχάνεται αρχικά από μια μειοψηφία και εντός του ΚΚ. Αντικειμενικοί και υποκειμενικοί παράγοντες διαμορφώνουν την ακρίβεια μαγνητικής βελόνης σε ένα τμήμα συντρόφων, για τα επόμενα βήματα του ταξικού αγώνα.** Η δυνατότητα αυτής της άποψης να συζητηθεί και να πλειοψηφήσει, χωρίς καταστατικές ανωμαλίες, συγκροτεί την εργατική δημοκρατία. Χωρίς σκέψη για καταστατικά μέτρα και κυρώσεις σε ζητήματα ιδεολογικού αγώνα, χωρίς φυσικά ατομικές πορείες και εγωισμούς. Ας σκεφτούμε χαμογελώντας πως ο Β.Ι. Λένιν υπήρξε αμέτρητες φορές μειοψηφία στο λενινιστικό κόμμα!! Τα παραδείγματα πολλά και διάφορα: Θέσεις του Απρίλη, στάση απέναντι στην κυβέρνηση Κερένσκι, ένοπλη εξέγερση, συνθήκη ειρήνης με τους Ιμπεριαλιστές, ΝΕΠ κ.α..

Η πίστη στο καταστατικό και στις αρχές συγκρότησης του ΚΚ, το οργανωτικό δέσιμο του μέλους με αυτό που λέμε «την άποψη του κόμματος», δεν μπορεί να θυμίζει την τυπική σχέση πολίτη - νομολογίας. Η προλεταριακή ενότητα θέλησης και δράσης, οι αντιξοότητες της ταξικής πάλης, η υποταγή της μειοψηφίας στην πλειοψηφία, η υποταγή του ατομισμού στη συλλογικότητα και στην πειθαρχία των ιστορικών μας σκοπών θα πρέπει να διαπνέουν το σύνολο της κομματικής ζωής. Δεν μπορούμε να αντιμετωπίζεται το καταστατικό ως η «νομικαλίστικη» συμφωνία μεταξύ ανεξάρτητων προσωπικοτήτων, αλλά ως το αναγκαίο οργανωτικό δέσιμο για τους σεισμούς που έρχονται.

«Πως πρέπει να αντιλαμβανόμαστε την πειθαρχία, αν με την λέξη αυτή εννοούμε μια συνεχή και διαρκή σχέση μεταξύ καθοδηγητών και καθοδηγούμενων που πραγματώνει μια συλλογική θέληση; Όχι βέβαια σα μια παθητική και αβασάνιστη αποδοχή των εντολών, σα μηχανιστική εκτέλεση ενός καθήκοντος (που όμως θα είναι αναγκαίο σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως π.χ. στην περίπτωση που μια ενέργεια αποφασίστηκε και άρχισε η εκτέλεσή της), αλλά σα μια συνειδητή και ξεκάθαρη αφομοίωση της κατεύθυνσης που πρέπει να πραγματοποιηθεί. Η πειθαρχία ωστόσο δεν εκμηδενίζει την προσωπικότητα, με την οργανική σημασία της λέξης, αλλά περιορίζει την αυθαιρεσία και την ανεύθυνη παρόρμηση, για να μη πούμε για την κενή ματαιοδοξία της ανάδειξης. (...) Η πειθαρχία ωστόσο δεν εξαφανίζει την προσωπικότητα και την ελευθερία: Το ζήτημα της «προσωπικότητας και της ελευθερίας» δεν τίθεται εξ' αιτίας του γεγονότος της πειθαρχίας, αλλά εξαιτίας της «πηγής της εξουσίας που διατάζει την πειθαρχία». Αν η πηγή αυτή είναι «δημοκρατική», αν δηλαδή η εξουσία είναι μια ειδική τεχνική λειτουργία και όχι μια «αυθαιρεσία» ή μια εξωτερική επιβολή, τότε η πειθαρχία είναι ένα απαραίτητο στοιχείο δημοκρατικής τάξης, ελευθερίας». (...) Είναι κοινή διαπίστωση αν μια απόφαση εν μέρει λαθεμένη μπορεί να κάνει λιγότερες ζημιές από μιάν απειθαρχία έστω και δικαιολογημένη για γενικούς λόγους, επειδή ακριβώς στις μικρές ζημιές από μιάν απόφαση εν μέρει λαθεμένη προστίθενται και οι άλλες ζημιές από την απειθαρχία και από τη διπλή γραμμή...»

(Αντ. Γράμσι, 1974 : 33-34)

Απλή αναφορά και ανοιχτά για επόμενη παρέμβαση μπορούν να μείνουν τα ζητήματα του ρόλου της εφημερίδας - πολιτικού οργάνου της ΚΕ, ο ρόλος της ως συλλογικός οργανωτής και προπαγανδιστής την εποχή του διαδικτύου και του twitter, ο οργανωτικός κανόνας, δηλαδή το ζήτημα της στρατολογίας από τα μη προλεταριακά στρώματα, η δουλειά στη νεολαία και η σχέση με την επαναστατική οργάνωση νεολαίας, η εργατική/εδαφική συγκρότηση των οργανώσεων βάσης κ.α..

Τέλος, αλίμονο αν τα επαναστατικά κόμματα δημιουργούνται ώστε να υπάρχουν μαχητικά ψηφοδέλτια στις αστικές εκλογές. Η δράση του φορέα θα πρέπει να εστιάζει εκεί όπου συγκεντρώνεται η εργατική τάξη, οι άνεργοι, η νέα βάρδια των μισθωτών σκλάβων. Σωστά σε πολλές ανακοινώσεις οργάνων του χώρου της επαναστατικής αριστεράς επισημαίνεται πως δεν υπάρχει η απαραίτητη κοινωνική γείωση, η

σχέση με τον κόσμο που δίνει τη μάχη, όπως αυτός καταλαβαίνει. Η αδυναμία υπεράσπισης του «ΟΧΙ» της 5^{ης} Ιουλίου είναι χαρακτηριστική. Είναι ένα ζήτημα που θα πρέπει να προβληματίσει ιδιαίτερα, η σημερινή αδυναμία υπεράσπισης των εργατικών συμφερόντων, καθώς και τα συγκεκριμένα βήματα που θα πρέπει να γίνουν προς αυτό το σκοπό! Πολύ περισσότερο όταν αυτή η βούληση έχει εκφραστεί πλειοψηφικά και δημοκρατικά ακόμη και μέσα στο αστικό πλαίσιο. Από εδώ και στο εξής θα είναι ένδειξη μικροαστικής ψυχολογίας αν δεν ριχτεί το βάρος στα οχήματα υλοποίησης των αποφάσεων. Είναι το πρώτο βήμα για την αυριανή κομματική οικοδόμηση, για την αναγκαία δουλειά υποδομής μέσα στην τάξη και τη νεολαία, το «μπάσιμο» στα σύγχρονα κάτεργα του υπαρκτού καπιταλισμού.

Κλείνοντας

Στο κείμενο έγινε μια προσπάθεια να ψηλαφηθούν τα βασικά ζητήματα για το σύγχρονο Κομμουνιστικό Πρόγραμμα και Κόμμα. Οι αναφορές ήταν επιγραμματικές χωρίς να κλείνουν τα θέματα με τα οποία καταπιάνονται. Επιστημονική μελέτη και επίπονη εργασία θα αποδώσουν την πρώτη ύλη για τις πραγματικές - υλικές επιλογές στην πορεία συγκρότησής τους. Περαιτέρω διερεύνηση χρίζουν τα ζητήματα της σχέσης εθνικού/ταξικού, των σχέσεων της χώρας με τις ιμπεριαλιστικές ενώσεις και κυρίως της Ε.Ε., τους αναπτυσσόμενους δυναμικά καπιταλιστικούς κλάδους της οικονομίας κ.α.. Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να πέσει στο θέμα του ιμπεριαλιστικού πολέμου, καθώς πυκνά σύννεφα συγκεντρώνονται στην ευρύτερη περιοχή.

Τα προηγούμενα και πολλά ακόμη έθεσαν το πλαίσιο γύρω από το μοναδικό ζήτημα πάνω στο οποίο το κείμενο απαντά κατηγορηματικά και με σαφήνεια. Η αναγκαιότητα της ύπαρξης και δράσης ενός μαζικού επαναστατικού κόμματος της πρωτοπόρας τάξης δεν μπαίνει υπό διακύβευση. Μόνο η οργανωμένη σε μαρξιστική - λενινιστική βάση πρωτοπορία της εργατικής τάξης μπορεί να φέρει σε πέρας τα ιστορικού βεληνεκούς καθήκοντα, όπως την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, την απονέκρωση του κράτους, την κατάργηση κάθε μορφής καταπίεσης.

Η ενότητα μέσων και σκοπών, η σχέση με την θεωρία και τη φιλοσοφική θεώρηση, καθώς και με την ηθική που απορρέει από αυτά δίνει και τις βασικές οργανωτικές κατευθύνσεις. Ο προβληματισμός και οι καθαρές θέσεις πάνω στις οργανωτικές πολιτικές είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητες. Πολλές φορές μοιάζει να πρέπει να ξαναειπωθούν τα αυτονόητα, γύρω από θέματα που έχουν απαντηθεί εδώ και καιρό. Ίσως αυτός να είναι ο τρόπος που αναπτύσσεται σήμερα η μαρξιστική θεωρία. Η εποχή που ζούμε μας δημιουργεί τεράστιες δυσκολίες, ακριβώς επειδή εγκυμονεί και ανάλογες δυνατότητες. Τα μέσα και τα οχήματα με τα οποία θα τη διαβούμε δεν μπορεί να θυμίζουν σε τίποτα τα υλικά του χθες. Παρουσιάζει ενδιαφέρον πως οργανώνονται σε διάφορες κατευθύνσεις και χώρους, ως τάση, οι σκέψεις για να βαδίσουμε προς μια διαφορετική, από τα τετριμμένα, κατεύθυνση. «Οι καιροί ου μενετοί», και μαζί με τη σκέψη πως όχι απλά έχουμε να υλοποιήσουμε κάποια τυχαία ειρημένα καθήκοντα, αλλά να προλάβουμε το παλμό της ιστορίας ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ...

*** άνεργος, μέλος ANΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α.**

σ1: Το κείμενο αρχικά προοριζόταν για έντυπη έκδοση, εξ ου και το μεγάλο -για διαδικτυακή μορφή- μέγεθος. Ένα πλέγμα παραγόντων -υποκειμενικών κυρίως ελλείψεων- οδήγησαν να μην μπορεί να εκδοθεί. Ο μόνος δρόμος που απέμενε, ώστε να μην μείνει ξεχασμένο σε κάποιον φάκελο στην «επιφάνεια εργασίας» ήταν η διαδικτυακή δημοσίευση.

σ2: Αυτός ο τρόπος εκφοράς έχει επιλεγθεί συνειδητά, ώστε να εκφράσει την αισιοδοξία πως ο κόσμος

που ζούμε μπορεί να αλλάξει και θα αλλάξει. Ελλοχεύει όμως πάντα έναν υπαρκτό κίνδυνο, αυτόν της αξιωματικής αναφοράς, ότι οι εξελίξεις θα τραβήξουν από μόνες τους προς την επανάσταση και τον Κομμουνισμό. Η ιστορία έχει ως κινητήρα την ταξική πάλη, αυτό όμως δεν γίνεται και δεν πρέπει να κατανοηθεί ως ένας «αυτόματος πιλότος», ως μια αναγκαστικά προδιαγεγραμμένη πορεία. Ευτυχώς ή δυστυχώς η πυξίδα της επανάστασης δεν μαγνητίζεται από τα κοινωνικά οράματα του μέλλοντος, αλλά ρυθμίζεται από «τη συγκεκριμένη ανάλυση της συγκεκριμένης κατάστασης» των αγωνιστών. Η ιστορική ανάπτυξη δεν καθοδηγείται από έναν τελικό σκοπό στον οποίο είναι αναγκασμένη να φτάσει. Η ιστορική ανάπτυξη έχει νόμους, είναι νομοτελής αλλά αυτή η θεώρηση απέχει παρασάγγας από την θεοκρατική τελεολογία. Οι υπαρκτές τάσεις, τα σπέρματα του αύριο, δεν αρκεί να μπολιαστούν μονάχα από τη θέληση των αγωνιστών, αλλά από ένα σύνολο προϋποθέσεων οι οποίες μπορούν να τις ολοκληρώσουν. Μια από αυτές, την οποία πραγματεύεται και το παρόν κείμενο, είναι η ύπαρξη και δράση του ΚΚ.

σ3: Είναι κρίσιμο να απαντηθεί με επαναστατικό τρόπο, χωρίς να αναπαράγει ιστορικά συμπλέγματα, η σημερινή πολιτική δράση του ιστορικού γίγαντα του κομμουνιστικού κινήματος της χώρας μας, του ΚΚΕ. Η μελέτη της πορείας της προγραμματικής του αντίληψης, η βαθύτερη ανάγνωση της καθημερινής δράσης και επαφής με τον απλό κόσμο, η σχέση με την ιστορία του, με τον υπαρκτό σοσιαλισμό του 20^{ου} αιώνα, ο τρόπος με τον οποίο εσωτερικοποιεί την ήττα, μπορούν να οδηγήσουν σε πολύτιμα πολιτικά συμπεράσματα. Η παραλυτική για το κίνημα και την προοπτική της εργατικής τάξης πολιτική του πρόταση, δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως άλλη μια οπτική ενός κόμματος ίδιο με τα υπόλοιπα. Όπως δεν μπορεί να μην αναδειχτεί η βαθιά προσαρμογή του στο αστικό πολιτικό σύστημα και η αμφισβήτηση των κεντρικών επιλογών της αστικής τάξης μονάχα στο απώτερο μέλλον (θέση για Ευρώ - NATO - ιδιωτικοποιήσεις κλπ).

σ4: Ο τροτσκισμός υπήρξε σε ορισμένες περιπτώσεις ακραία μειοψηφικό ρεύμα, μακριά και πέρα από τις μάζες, ξεκομμένο από την πραγματική κίνηση της ιστορίας. Με αυτή την οπτική μπορούμε να προσεγγίσουμε τις ακραία λαθεμένες επιλογές του και στη χώρα μας. Π.χ. η στάση του αρχείου του Μαξισμού απέναντι στα μέλη του ΚΚΕ με απόπειρες δολοφονιών, η άρνηση συμμετοχής στο ΕΑΜ, η στάση το Δεκέμβρη του '44 κ.α..

Βιβλιογραφία:

Β.Ι. Λένιν (1986), Τι να κάνουμε;, Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή

Γκ. Λούκατς (2001), Ιστορία και ταξική συνείδηση, Αθήνα, Οδυσσέας

Αντ. Γκράμσι (1974), Παρελθόν και παρόν, Αθήνα, Στοχαστής